

GARASIYA
Apunu Poru tawana Garasiya
ragidai mu okamaga tapu
Oka gwede nene tapu ki
kabuwa

Iyesu sumapamawa ragidai tawana tawana idiwa mu paunamugu ka iyapana dai tagamawa da nu eba Iyesu mena sumapomu ko gora mete kaisipomu ki ka nu iya yadamu. Apunu Poru mu kabuwamaga ki bodapana ki dimai wagawa umawa ko tawana Garasiya rabineya ka iyapana dai e simpu siyasiya. E mu wade supasupatamana ki nana ka e oka yau mu bamamugu okapupu.

Oka debai empamana ki kabuwai

Parau *1:1-10*

Nima apunu Poru tonopupu *1:11-2:21*

Mamanuga God nu wadinibu bagi *3:1-4:31*

Gwede mo nu eba umaniyau dokodoko *5:1-6:10*

Parau siyarai *6:11-18*

¹⁻² Nu sumanuga eyaka mena Mamanuga God nene dibipiyamu ragidai tawana Garasiya rabineya idiwu, nau Poru oka yau wi bamagau okapakani. Nau upi kwaesugakani ki ka eba iyapana kaina nau winesinimpu bo ade iyapana mosi e ebo nuwaiya nau tonosinibu. Pa mena. Mamanuga God e wagubu umuneya ka nu Kaiwawonuga Iyesu Keriso iyawena kipu ubupu. E Mai mete kina nau winesinimupu tonosinimupu.

Iyesu sumapiyamu ragidai kuduba yewe nau mete ewapuru dibimipi idiwei ki mu mete kina wi parauniyamu.

³ Wi paerega ki denai bita wibo wadamana ko ki ka Mamanuga God e rikapupu deni mena wi wadinibu bagi. E ade nu Kaiwawonuga Iyesu Keriso mete kina karako waitanimoto da mu wi nene badidi kwaetagubu ki mibai wi naigida mena kataiwagi wetawetara ade nuwabagi rabineya idiwoi.

⁴ Nu karako yewe wairau iyapana berokoi ebo ebo kwaetagamu ragidai mu paunamugu idiwei. Ko Mamanuga God e ebo nuwaiya badidi wainapupu wagubu ki ka Keriso e Mamai umunui wadubu manako e eya iyai nu biginuga nene tapu iyapana paunamugu nu tenibu e eya nene nakanibu, ⁵ ki pokere e si nu maramara esida tepapomu idiwomu. Ki mibai.

Iyesu e yonai bagi kawayu ka eyaka mena

⁶ Wi badidi kwaiwagamu ki nau nota koko tegeyamu. Wi paerega ki denai bita wibo wadamana ko ki ka Keriso e rikapupu deni mena wi wadinibu bagi ade ki pokaiya ka Mamanuga God wi winenibu e eya nene nakanibu. Ko wi badidi pokere wi nene kwaewena apunai ki garugaru mena kamadumpu ade karako kabuwa kudubai mosi iyapana tagamu da ki ka yona bagi kawayu ki diriwai kwaiwagamu. ⁷ Kabuwa ki ka eba Keriso e yonai bagi kawayu ki kena ko iyapana dai ki wi bamagau bautagubu Keriso e yonai ki wirapamana kwae-tagamu manako wi notababa negeyamu. ⁸ Nau nidiyani wainapumuri; Aneya kunumau idiwu bo nu mo baigamu yona bagi

kawaya nu naiya wi bamagau dimaigemeya ki kamadamu manako yona kudubai mosi wi kabuwaniyomu ki ka Mamanuga God nu kowaga negeni ade e nuwai nu bamanugu maramara pupuyogono tondono. ⁹ Nau suwagu-buwani ki kawareya nau ade suwagani wainapumuri; Iyapana mosi wi bamagau baiyagisi manako yona bagi kawaya ki wi naiya wadumupu doko ki kamadini yona kudubai mosi dimayogono ki ka Mama-nuga God e nuwai iyapana ki bameya maramara pupuyogono tondono.

¹⁰ Wi badidi maba wainapiyamu? Nau karako suwagubuwani ki ka iyapana nau upini mibi-pamana ki nana suwagubuwani bo? Pa mena. Nau nuwaneya Mamanuga God e mena nau upini mibipoto. Nau karako suwagakani ki ka iyapana nau wereni tagamana mamamasinimana ki nana suwagakani bo? Pa mena. Nau notani mu nau wereni tagamana ki kawareya ukweri-bena ki ka nau Keriso e bigabigai eba kwaesugubena.

Mamanuga God badidi maba apunu Poru winepupu

¹¹ Kowaniyoma, nau yonani yau suwagani ki wi naigida mena wainapu-muri; Yona bagi kawaya nau dima-sugakani ki ka eba iyapana kaina mosi e ebo notai nau kabuwasinibu ki yonai. Pa mena.

¹² Yona ki ka eba iyapana kaina mosi nau sidibu bo kabuwasinibu ko Iyesu Keriso e ebo yona ki matara-pupu nau kabuwasinibu.

¹³ Diyu ragidai mu goramaga pokaiya kwae-tagamu ki maba nau naiya inako mete ragiragi kawaya kwaesugekeya gora wiwirapekeya, ko

nau sisiyani ki wi ororeya mena wainamupu kewo-wena. Mamanuga God e iyapanaiyoma Iyesu sumapamawa ragidai ki mu nuwaboyamaga nau eba wainapuwani ko nau kawaya daganani mu giritame-keya pasutamekeya ade mu upimaga bodapana ki nana mete kwaesugekeya. ¹⁴Nau kowaniyoma nau mete sipuma-nuga eyaka mena ragidai Diyu bususu-nuga pokaiya kwaigemeya ki mu dai paunamugu nau mena mu rauru-tapuwani. Nu ripakwarakwaranuguma mu bususumaga nu kwayubapemeya kwaigemeya ki ka nau ragiragi kawaya inako kwaesugekeya gora naigida mena wiwirapekeya.

¹⁵⁻¹⁶ Ko nau paereni ki denai bita naubo wadana ki ka Mamanuga God e deni mena rikapupu nau wadisninibu bagi manako ki pokaiya ka e nau winesinibu e eya nene tamusinibu. Nau eba wenasugubuwani makeya ka e ororeya mena nau winesinibu da nau e bigabigai kwaesugana ade e Gubagai e yonai bagi kawaya ki iyapana kwaiyanai ragidai mu paunamugu dimasugana ki nana. Ki pokere e Gubagai nau bamaneya matarapana ki marai wine-pupu ki bauwena makeya ki ka e eya nau kabuwasinibu. Eba nau iyapana kaina mosi nau kabuwasiniyana ki nana bameya kayasugubuwani. Pa mena. ¹⁷ Iyesu yabiri winetapu tonotapu ragidai natere Diyerusaremu rabineya idiwa ki mu bamamugu mo nau eba kayasugubuwani. Nau deni mena kipuwani ubupuwani tawana Araibiya kayasugubuwani manako ewa ka nau ade wirasugubuwani natere Damaskasi ade bausugubuwani.

¹⁸ Kwamura apeya eyaka kewowena eweya

ka nau apunu Pita e kiyabui empana ki nana natere Diyerusaremu kayasugubuwani manako nau pura apeya e mete ika idiweya. ¹⁹ Nau ika tondekeya ki ka nu Kaiwawonuga e yowai Diyemesi e mena nau ika mete empuwani ko Iyesu tonotapu ragidai dai ki nau eba emitapuwani.

²⁰ Mamanuga God e kataiya da nau okapakani yau ka kuduba mibai. Nau eba berasugakani.

²¹ Ki eweya, ka nau tawana Siriya yo Sirisiya kayasugubuwani. ²² Mara ki makeya ka Iyesu sumapamawa Mama-nuga God nene dibipamawa ragidai tawana Diyudiya rabineya idiwa ki mu nau kiyabuni mo eba emupu kataisini-mupu.

²³ Nau sisiyani iyapana dai tagamawa ki mena mu wainamupu. Iyapana ki tagamawa ke; 'Apunu naiya nu giriniyawa pasuniyawa apunai ki e karako nu waitaniyau nu sumanuga naiya bodapana kwaewagawa ki dimai e wagau umau.'

²⁴ Mu yona ki waina-mupu ka mu nau pokanere Mamanuga God e si esida tepamupu.

2

Poru ade Iyesu Tonotapu Ragidai dai ki

¹ Kwamura ida esida kewowena kerapu apeya apeya (14) kewowena eweya ka nau apunu Banabasi banana-puwani wiraigibi natere Diyerusaremu ade kaigibi. Nau apunu Taitosi e mete bananapuwani. ² Nau kayasugubuwani ki mibai ka Mamanuga God e ebo nau kabuwasinibu da nau ika kayasugana ki nana. Nau ika bausugubuwani ki ka nau yabiyabiri ragidai mete nubo mena yonaigibi. Iyapana kwaiyanai

ragidai mu bamamugu nau Iyesu e yonai badidi maba dimasugekeya umekeya ki sisiyai kuduba nau mu tadeyekeya, mibai ka nau naiya badidi maba upisugekeya ade karako mete upisugakani ki nau nuwa-neya kawakawai ragidai ki mu mibipa-mana ki nana kwaenda nau upini kuduba ki kauyagisi. ³ Nau waretani Taitosi ka iyapana kwaiyanai tawana Guriki apunai mosi ko nu ewapuru ika baigibi ki ka kawakawai ragidai ki e kwakwarepui wakapamana yonai mo eba tagubu. ⁴ Iyesu bameya suma beratagamu ragidai dai ki weki gwaiya nu paunanugu bautagubu ki mu mena e kwakwarepui wakapamana sisiyai tagamawa. Nu iyanuga Keriso Iyesu e naureya badidi maba idiwei ki mu empamana ki nana ika bautagubu. Gora nu naiya umanibu dokodoko ki ka Keriso e rikapupu purupupu kewowena da gwede mosi karako nu eba umaniyau dokodoko, ko iyapana ki mu nuwamugu ka nu ade umeme dokodokonimana wainapamawa ki pokere ika bautagubu. ⁵ Ko yona bagi kawayi ki mibai eba giriwagana ko supasupai kawayi wi bamagau tondana ki nana ka nu ubumpi mu yonamaga tagubu ki mo eba waina-mipi ko deni mena bodabodamipi.

⁶ Yabiyabiri ragidai ika idiwa ki iyapana tagubu da mu ka kawakawai ki mu nau yonani suwagubuwani ki wainapamawa. Yabiyabiri ragidai bo eba yabiyabiri ragidai ki ka eba gwedei mete kina, mibai ka Mamanuga God e ka eba nu midinuga bo nu kawayainuga ki empiyau. E yabuiya ka nu kuduba eyaka mena. Nau badidi dimasugakani ki kawareya nau yona mosi ade

kabuwa-sugana ki nana ki mu nau eba sidi-mupu, ⁷ mibai ka mu kuduba kataimugu da Mamanuga God apunu Pita wine-pupu da e yona bagi kawaya Diyu ragidai mu tadeyana ki nana ki maba e nau mete winesinibu da nau kayasugana iyapana kwaiyanai ragidai e yonai ki mu kabuwatamana ki nana. ⁸ Mama-nuga God e kasiyarai pokaiya apunu Pita winepupu tonopupu da e Diyu ragidai mu bamamugu upiwagau ki maba e nau mete winesinibu tonosinibu da nau iyapana kwaiyanai ragidai mu bamamugu upisugana ki nana. ⁹ Apunu Diyemesi yo Pita yo Diyoni ki iyapana tagubu da mu ka kawakawai ragidai ki mu kataitagubu kewowena da Mama-nuga God nau wadisinibu bagi ade e upi yau puyo tegebu ki pokere mu ubumpu nau yo Banabasi besibesinimpu. Nu rabinanuga eyakamenawena purumipi da mu ka Diyu ragidai mu paunamugu upitagamana ki nana ko nau yo Banabasi nu ka iyapana kwaiyanai ragidai mu paunamugu upigamana ki nana. ¹⁰ Mu yona eyaka mena yau mena nu nidi-mupu, tagubu ke; ‘Diyu ragidai kupamu siyasiya idiwu ki wi maramara mu waitatamana ki nana wainapiyoi.’ Nau niya ki mete kwaesugana wainapekeya ki mu kawareya nau sidimupu.

Apunu Poru ubupu apunu Pita sisibapupu

¹¹ Ki eweya apunu Pita natere Antiyoka bauwena ki makeya ka nau e badidi paerepupu ki iyapana yabumugu e sisibapuwani. ¹² E paerei ka yau kena; Naiya ka e supasupai kawaya iyapana kwaiyanai ragidai mete ewapuru

kupe-tagamawa idiwa ko apunu Diyemesi iyapana dai tonotapu e bameya bau-tagubu eweya ka e nitaisiniwena iyapana kwaiyanai ragidai kamaditapu manako ewa mo mu mete eba kupe-tagubu. Iyapana kwaiyanai ragidai mu kwakwarepumaga wakapamana ki notai notapamawa ragidai ki mu kudumugu e wainapupu ki pokere e inako kwae-wena. ¹³ Apunu Pita berawena e notai apeya apeya ki pokere nitaisiniwena makeya ki ka Diyu Iyesu sumamupu ragidai dai ki e emupu manako mu mete inako nitaisinitagubu. Apunu Banabasi mu emitapu ki ka e mete notababa wadubu mu maba kwaewena.

¹⁴ Mu yona bagi kawaya ki mibai kamad-umpu madaneya madaneya kayatagamawa emi-tapuwani ki ka nau apunu Pita mu kuduba yabumugu sibuwani, suwagubuwani ke; ‘Kau ka Diyu taubanuwai ko kau iyapana kwaiyanai mu maba tondei ki pokere kau gwede nana iyapana kwaiyanai ragidai ninekeneketamiyei da mu Diyu ragidai mu goramaga ki makeya makeya kwaetagamana ki nana tadeyei?’ Nau e inako sibuwani.

¹⁵ Nu Diyu taubanuwai nu ubumei iyapana kwaiyanai ragidai tademei da mu ka ‘bigibigi’. Nu wainapemei da nu ka eba mu maba, ¹⁶ ko karako nu kataigibi wetawetara da iyapana nima Iyesu Keriso sumapoto ki mena pokaiya ka Mamanuga God e iyapana bagi supasupai siyoto. E ka eba gora oragai wiwirapono makeya makeya kwaeyogono ki pokaiya Mamanuga God e inako siyoto. Pa mena. Nu Diyu ragidai mete kina ka

Keriso Iyesu sumapemei da nu e mena pokaiya Mamanuga God yabuiya bagi supasupai idiwana ki nana. Nu ka eba gora oragai wiwirapemei makeya makeya kwaigemei mibai ka nu katai-gibi wetawetara da iyapana eyaka eyaka gora wiwirapomono eba ki pokaiya ka Mamanuga God mu iyapana bagi supasupai tadeni.

¹⁷ Nu Keriso pokaiya Mamanuga God e yabuiya supasupai bagi kawayaya idiwana wainapemei gora kamedemei manako iyapana kwaiyanai ragidai bigibigi gari tagaiya idiwu ki mu maba nu mete inako idiwei. Ki pokere wi badidi wainapiyamu? Keriso e ka bigi wadana kawayaya ki nene bauwena bo? Pa mena. Nota inako ka bera kawayaya. ¹⁸ Ko nau gwede oragai mosi korita-puwani ki ade sunaraponi ki pokaiya ka nau matarasiniyoto da nau paerepakani bigi kwaesugakani.

¹⁹ Gora oragai ki gwe nau susinibu po maba ki pokere nau karako gora ki deni mena kamadubuwani da karako Mamanuga God nene tondakani. ²⁰ Keriso ripa korosi naureya powena ki ka nau e mete posugubuwani, ki pokere karako ka eba nau naubo tondakani ko Keriso nau rabinaneya tondau ki mena pokaiya ka nau tondakani. Nau iyani karako tondakani ki ka nau Mamanuga God e Gubagai sumapakani tondakani, mibai ka e nau nota kwarikwarisisinibu ade e eya iyai nau nene tapu powena. ²¹ Nau paereni ki denai bita naubo wadana ko ki ka Mamanuga God e rikapupu deni mena nau wadisninibu bagi ki pokere e nau nene kwaewena ki nau eba tagararapani yadani nau taganeya tarani. Pa mena. Nu gora wiwirapemei makeya makeya kwaigemei ki

pokaiya Mamanuga God nu iyapana bagi supasupai nidibena ki ka Keriso powena ki mibai gwe pa mena maba.

3

Nu sumaigomu bo gora wiwirapomu?

¹ Wi tawana Garasiya ragidai wi ka notababa ragidai. Iyesu Keriso ripa korosi naureya powena ki sisiyai nu wi nidimeya ki ka wi gwe yabugere maba e ripa korosi kawareya powagawa emupu. Ko karako ka nima wi simaganibu? ² Nau manuni eyaka mena yau nidiya-kani ki denai wi nau sidimuri; Mama-nuga God e eya Keyai ki ka wi gora wiwirapamawa makeya makeya kwaigamawa ki pokaiya Keyai ki wadu-mupu bo wi yona bagi kawaya waina-mupu sumamupu ki pokaiya wadumupu? ³ Wi badidi pokere babaiwagamu? Mamanuga God e Keyai kasiyara negebu ki pokaiya ka e wi iyaga upi wi rabina-gau birikapupu. Ko kataina, karako ka wi bani wi wibo kasiyaraga pokaiya upi ki kewopamana waina-piyamu bo? ⁴ Wi naiya Keriso e nene bita midi makari ebo ebo bananamupu ki wi wainapiyamu da ki ka kororai mibai pa mena bo? Ae, pa mena, nau wainapakani da wi kataigubu kewo-wena da ki ka mibai mete kina. ⁵ Ko nau sidimuri; Mamanuga God e eya Keyai wi negebu ade wi paunagau matakira ebo ebo kwaewagau ki ka wi gora oragai wiwirapiyamu makeya makeya kwaiwagamu ki pokere e inako kwaewagau bo wi e yonai badidi wagubu ki sumamupu ki pokere e inako kwaewagau?

⁶ Wainapumuri, Mamanuga God e okai apunu Eburamu nene wagubu ke; ‘Apunu Eburamu e ka Mamanuga God sumapupu manako e sumai ki pokaiya ka Mamanuga God ubupu e apunu bagi supasupai sibu.’ ⁷ Ki pokere wi yona yau mete naigida mena wainapumuri; Iyapana gwedewau suma mena suma-tagamu ki ka mu mibai oragai apunai Eburamu e momoiyoma. ⁸ Iyapana kwaiyanai ragidai aita ewa Mamanuga God sumapamana manako e ki pokaiya mu iyapana bagi supasupai tadeyana ki nana ki sisiyai ka e naiya takari kawayaya iyapana dai kabuwatapu okamupu. Oka ki rabineya ka oragai apunai Eburamu yona bagi kawayaya wainapupu ki okai ika mete kina. Oka ki wagubu ke; ‘Kau pokagere ka Mamanuga God uburoto iyapana kuduba, madega kauwagau madega posiwagau ki waditamini bagi.’ ⁹ Mamanuga God e okai inako wagubu ki pokere oragai apunai Eburamu suma-wena ki maba nu mete inako sumaigomu ki ka Mamanuga God ubupu apunu Eburamu wadubu bagi ki maba e uburoto nu mete inako wadiniyoto bagi.

¹⁰ Iyapana gwedewau wainapiyamu da; ‘Nu gora naigida mena wiwirapomu ki pokaiya ka Mamanuga God denai nu iyapana bagi supasupai nidini,’ iyapana gwedewau inako wainapiyamu ki ka mu kowaga kobaiya idiwu, mibai ka Mamanuga God e okai mu nene wagubu ke; ‘Iyapana gwedewau gora kuduba wagubu ki mu makeya makeya mara-mara eba kwaetogomono ki ka Mamanuga God mu kowaga tageni.’ ¹¹ Nu kataigibi wetawetara da nima mosi eba gora wiwirapono makeya makeya kwaeyogono ki

pokaiya Mamanuga God e iyapana bagi supasupai siyoto, mibai ka oka mosi wagubu ke; 'Mamanuga God e yabuiya supasupai bagi kawaya idiwu ragidai ki ka mu sumamaga mena pokaiya e nene idiwono.' ¹² Suma yo gora ka eba ewapuru, mibai ka Mama-nuga God e okai mosi wagubu ke; 'Iyapana nima gora kuduba wiwirapiyau makeya makeya kwaewagau ko mo eba paerepiyau ki ka e gora ki mena pokaiya tondono.'

¹³ Nu gora umanibu dokodoko kowaga kobaiya idiwewa ki makeya ka Keriso bauwena nu rikanibu manako kowaga nu wadamana ki e wadubu. Mamanuga God e okai mosi wagubu ke; 'Iyapana nima ripa kawareya giroro-mupu ki e bameya ka Mamanuga God e kowagai bauwena.'

¹⁴ Keriso inako kwaewena ki pokaiya Mamanuga God oragai apunai Eburamu wadana bagi ki gwaiyabai wagubu ki makeya ka e Keriso Iyesu pokaiya iyapana kwaiyanai ragidai inako mete waditamini bagi. Ki pokere nu sumaigomu ki ka Mamanuga God e eya Keyai nu negeyana gwaiyabai wagubu ki e nu mete negeni.

Gora ade Gwaiyaba

¹⁵ Kowaniyoma, nau karako yona wekewekei eba suwagani ko keyakeyai mosi yewe wairau ki mena wi kabuwa-niyani; Iyapana apeya gwede mosi nene mu rabinamaga eyakamenawena manako deni deni gwaiyaba kasiwara-tagubu mibimupu ki ka iyapana mosi eba baiyagisi mu gwaiyabamaga ki meyoto puru bo yona kudubai mosi ki kawareya taroto. Pa mena. ¹⁶ Mamanuga God ubupu oragai apunai Eburamu wadana bagi

ki gwaiyabai sibu ade e momai wadana bagi ki gwaiyabai mete wagubu. E okai tamupu ki ka eba apunu Eburamu e ‘momoiyoma ropani kawaya’ ki mu nene wagubu, ko e ‘momai eyaka mena’ ki nene mena wagubu. Ko e ‘momai eyaka mena’ nene wagubu ki ka Keriso. ¹⁷ Nau suwagubuwani ki mibai ka yau kena; Mamanuga God gwaiyaba oragai apunai Eburamu badidi sibu ki gwaiyabai tondau. E gwaiyabawena ki yarawa da kwamura 430 kewowena eweya ka oragai apunai Mosisi gora wadubu tapu, ko gora ewa bauwena ki Mamanuga God e gwaiyabai naiya wagubu ki watai eba yadini bo meyoto puru. Pa mena. ¹⁸ Mamanuga God gwaiyabawena da e uburoto puyo nu mete negeni ko nu notapomu da nu gora wiwirapomu makeya makeya kwaigomu ki pokaiya ka e denai puyo ki negeni ki ka nu e gwaiyabai wagubu ki mibai pa mena kororai siyemei. Ko wainapumuri; Mamanuga God e oragai apunai Eburamu gwaiyabapupu ki mena pokaiya ka e ubupu puyo ki e kwebu.

¹⁹ Baganai, ko Mamanuga God e gwaiyabai mena pokaiya nu wadiniyana bagi wagubu ki ka e badidi pokere ade gora kawareya mete tapu? E gora tapu ki mibai ka e nuwaiya ka nu biginuga kuduba wadana matara ki nana. Gora ki tondawa yabadawa da oragai apunai Eburamu e momai ewa bauwagana gwaiyabai naiya wagubu ki bauwena makeya.

Gora ka Mamanuga God e aneya-iyoma wadumupu kawamupu tawiri ogayawa apunai Mosisi e idaiya tamupu, ²⁰ ko Mamanuga God e oragai apunai Eburamu gwaiyabapiyawa ki makeya ka

tawiri ogayawa apunai ika pa mena mibai ka Mamanuga God e eya gwaiyaba ki wagubu.

²¹ Nau yona karako suwagubuwani ki ka nau gora yo gwaiyaba nuwarara tagarara idiwu ki yonai suwagubuwani bo? Ae, pa mena. Gora mo tondibena da nu ki pokaiya iya waunai wadumpena ki ka nu gora ki makeya makeya kwaigumpena manako ki pokaiya iya wadumpena. ²² Ko Mamanuga God e okai wagubu ke; ‘Iyapana kuduba, madega kauwagau madega posiwagau ki mu bigi umatapu dokodoko idiwu.’ Iyapana inako idiwei ki pokere Mama-nuga God nu yawatanuga mebu da nu gwedewau Iyesu Keriso sumapamu ki ka puyo e sumapiyamu ragidai e pokaiya tageyana gwaiyabai wagubu ki nu mete yadamu.

²³ Naiya, suma kerarai apunai ki eba bauwena makeya ka gora nu umanibu dokodoko dibura rabineya maba idiweya yameya da nu sumanuga ki kerarai apunai matarawena. ²⁴ Nu Keriso sumapamana da Mamanuga God e pokaiya nu iyapana bagi supasupai nidiyana ki nana ka gora ki nu yabiyabiriniyawa yabadawa da Keriso bauwena makeya. ²⁵ Ko karako ka suma kerarai apunai bauwena ki pokere gora nu yabiyabiriniyawa ki marai wana kewowena.

Mamanuga God e munuiyoma

²⁶ Wi karako Iyesu Keriso suma-piyamu ki pokaiya ka Mamanuga God wi kuduba karako e eya munuiyoma nidiyau. ²⁷ Wi Keriso e si pokaiya siruwa-igubu ki ka wi e mete eyakamenaigubu manako e iyai badidi maba tondau ki wi midiga

tatamai umamu ki maba uma-mupu. ²⁸ Keriso pokaiya ka wi kuduba eyakamenaigubu. Diyu ragidai yo iyapana kwaiyanai ragidai, bigabiga ragidai yo iyapana wibo nuwagau wainapiyamu kwaiwagamu ragidai, ridi yo apunu, wi ka eba ebo ebo ko Keriso pokaiya ka wi kuduba eyakamenaigubu. ²⁹ Wi Keriso e iyapanaiyoma idiwoi ki ka wi oragai apunai Eburamu e momoi-yoma. Ki pokere Mamanuga God ubupu apunu Eburamu e momai puyo badidi tageyana gwaiyabai wagubu ki puyoi e wi mete negeni.

4

¹ Nau keyakeyai mosi suwagani ki wi wainapumuri; Apunu mosi e poyagisi ki ka e gubagai uburoto e mamamai buderi ki tepoto. Gwedegwede kuduba e mamai nene ki e nene. Ko e munu marai munta tondau ki ka e mamai e bigabigaiyoma ki mu maba bigabiga mena kwaeyogono yarono da e kawayayagisi makeya,

² mibai ka e munu marai munta ki pokere iyapana dai ki e buderi ki kwayubapomono idiwono da e mamai paupu tapu ki marai baiyagisi ki ka mu buderi kuduba ki e idai rabineya nakapomoto. ³ Nau keyakeyai suwagubuwani ki mibai ka yau kena; Nu mete kina ka naiya munu rasi maba idiweya manako waira yau notai nu umanibu dokodoko ki mena bigabigai nu kwaigemeya. ⁴ Ko Mama-nuga God mara winepupu ki paupui bauwena ki ka e eya Gubagai tonopupu kawapu nu bamanugu bauwena. E ridi kaina rabineya gora kobaiya wenawena. ⁵ Nu iyapana kuduba gora umanibu dokodoko kobaiya idiweya

ki pokere nu rikaniyana da Mamanuga God e munui-yoma mibai nu nidiyana ki nana ka Keriso iyapana kaina wenawena gora kobaiya tondawa.

⁶ Wi naigida mena kataigamana wetawetara da wi ka Mamanuga God e munuiyoma ki pokere e ubupu e eya Gubagai e Keyai nu rabinanugu tapu tondau. E Keyai ki kasiyarai pokaiya ka nu yona yau iwegemei; ‘Mamai, kau ka nau Mamai mibai.’

⁷ Naiya ka wi bigabiga ragidai idiwa ko karako ka wi Mamanuga God e eya munuiyoma idiwu. Wi ka e munuiyoma ki pokere e munuiyoma mu puyomaga badidi nakapupu ki e wi mete negeni.

Apunu Poru tawana Garasiya ragidai mu nene wainapupu

⁸ Naiya ka wi Mamanuga God eba kataimupu ko wi daisusu yo momorapa ade dai mete kina inako mibimaga pa mena ki mu mena bigabigamaga kwaigamawa. ⁹ Ko karako ka wi Mamanuga God kataimupu, bo ade suwagani ke; Mamanuga God e kataiya wiyo. Ki pokere wi gwede nana keyai ebo ebo mu kasiyaramaga pa mena naiya kamaditampu ki karako ade gwanawatamiyamu? Mu wi umanimana dokodoko da wi mu bigabigamaga ade kwaiga-mana ki nana wainapiyamu bo? ¹⁰ Kataina, wi bani Mamanuga God mamamapamana ki nana mara bo siragamu bo bodu kwamura ki paupui makeya makeya inako wiwirapiyamu idiwu bo? ¹¹ Nau wi nene tagani kandau. Nau wi bamagau upisugekeya muya nunurekeya ki mibai karako pamenayagisi gogayagisi bo?

¹² Kowaniyoma, nau yonani yau suwagani ki wi naigida mena wainapu-muri; Nau gora kamadubuwani wi maba tondakani ki maba wi mete inako kwaiwogoi. Nau wi bamagau bausugu-buwani ki ka wi berokoi mo nau bamaneya eba kwaigubu. ¹³ Wi kataigau da nau naiya wi bamagau ika bausugu-buwani yona bagi kawaya dimasugekeya ki ka nau mibai sigirasugubuwani ki pokere ika bausugubuwani. ¹⁴ Nau sigirasugubuwani ki pokere nau bita wi mete negebuwani ko wi nau eba keisinimupu bo tagararasinimupu. Mamanuga God e aneyai mosi wi bamagau bauwagubena e diriwai kwaigumpena ki maba wi nau diriwani inako kwaigubu. Ade Keriso Iyesu e eya wi bamagau bauwagubena e diriwai kwaigumpena ki maba wi nau diriwani inako mete kwaigubu. ¹⁵ Naiya ka wi mibi mamamai idiwa ko karako ka wi mamamaga ki bani kayawena? Wi nau nene kawaya daganani wainapamawa, ena, wi wiga yabuga bonai toporu-pamana tegemana ki yawatai mete kina maba ki ka wi yabuga bonai ki bani toporumpena nau tegempena. ¹⁶ Ko nau karako yona mibai wi nidiyakani ki pokaiya ka wi nau iyaragasiniyamu bo?

¹⁷ Iyapana wi bamagau bautagubu mu ka supasupai eba kwaetagamu ko mu dayaya mena pokaiya wi diriwaga kwaetagamu. Mu nuwamugu wi nu bamanugu ki purunimana da wi mu mena diriwamaga kwaigamana ki nana. ¹⁸ Nau wi bamagau tondekeya wi diriwaga kwaesugekeya ki maba iyapana nota supasupai pokaiya wi diriwaga kwaetogomono ki ka baganai. Ko mu

dayaya pokaiya wi diriwaga kwaetogomono ki ka eba baganai.

¹⁹ Mununiyoma nau nuwaneya po wiyo. Ridi munu wenapana makarai wainapiyau ki makarai maba ka nau karako wi nene ade wainapakani. Nau makarai ki wainaponi tondoni da Keriso e eya iyai wi rabinagau wata yadini makeya. ²⁰ Nau wi nene tomo baba-pakani. Nau wi bama-gau bausugubena da nau karako ragiragi kawayaya suwaga-kani ki wirapena giyantau mena wi nidibena ki ka nau mamama wainapena. Nau badidi maba kwaesugani wi waita-niyani?

Ridi Eiga yo Sera mu keyakeyaimaga

²¹ Gora oragai kobaiya idiwana wainapiyamu ragidai, nau wi manu-niyani; Gora badidi kabuwaniyau ki mibai wi kataigau bo? ²² Gora wagau da oragai apunai Eburamu e gubagaiyoma ka apeya; Mosi ka bigabiga ridai ki e rabineya wenawena ade mosi ka e ebo wainai rabineya wenawena. E wainai ka eba bigabiga ridai ko e ka pakasi ridai. ²³ Apunu Eburamu e ka bigabiga ridai ki mete ukwapamawa manako e gubagai ki wenawena ko e eya wainai ki ka Mama-nuga God badidi gwaiyabapupu ki makeya ka e munu ki wenapupu.

²⁴ Nau yona karako suwagubuwani ki ka yona matarau ko ki rabineya ka keyakeyai dai mete kina. Keyakeyai ridi apeya mu naurimugu ki mibai ka Mamanuga God e gwaiyabai apeya. Keyakeyai ki mosi ka bigabiga ridai Eiga e nauriya. Gwaiyaba e wadubu ka kweya Sainai were bauwena ki pokere ridi Eiga e munuiyoma

ka bigabiga ragidai. ²⁵ Keyakeyai ridi Eiga e naureya ki mibai mosi ka kweya Sainai tawana Araibiya rabineya ki kena ko ki ka ade natere Diyerusaremu yewe wairau ki keyakeyai. Natere ki e iyapanaiyoma mete kina ki ka gora mu umatapu dokodoko manako mu gora ki bigabigai mena kwaetagamu. ²⁶ Ko natere Diyerusaremu usi kunumau e iyapanai-yoma mete kina ki ka gwede mosi mu eba umatapu dokodoko. Pa mena. Natere ki ka nu inanuga. ²⁷ Mamanuga God e okai wagubu ke;

‘Kagara tondei ridai, kau mamama wainapiyowa. Munu eba wenapipi ade munu wenapana makarai gogoi ridai, kau mibi mamamai patapiyowa.

Kau taerenugowa umowa mibai ka ridi wakeyara ki ka e munu ropani kawayaya wenatamini, ko ridi nobomoi mete kina munu wenatamini ka eba ropani.’

²⁸ Kowaniyoma, Mamanuga God e gwaiyabai oragai apunai Eburamu sibu ki pokaiya e gubagai Aisiki wenawena ki maba ka wi mete kina e gwaiyabai pokaiya e munuiyoma mibai wenaigubu. ²⁹ Takari kawayaya ka oragai apunai Eburamu e bigabigai ridai mete ukwa-pamawa manako e munu wenapupu. Ko munu ki ubupu Mamanuga God e Keyai ki kasiyarai pokaiya ewa wenawena munui ki giripiyawa pasurawa. Munu naiya ki e momoiyoma karako mete ubumu munu ewa ki e momoiyoma inako mete giritamiyamu pasutamiyamu.

³⁰ Mamanuga God e okai iyapana ki mu nene badidi wagubu? E okai wagubu ke; ‘Bigabiga ridai

e gubagai mete kina ki wi baiyonotamuri da mu kayatagisi, mibai ka bigabiga ridai e gubagai ki eba uburoto pakasi ridai e gubagai buderi yadini.’ Oka ki inako wagubu, ³¹ ki pokere kowaniyoma, nu ka eba bigabiga ridai ki e munuiyoma da gwede mosi nu umaniyoto dokodoko manako nu e bigabigai kwaigomu. Ko nu ka pakasi ridai ki e munuiyoma.

5

Keriso pokaiya ka gwede mosi nu eba umaniyoto dokodoko

¹ Karako ka gwede mosi nu eba umaniyau dokodoko, mibai ka gwede naiya nu umanibu dokodoko ki ka Keriso bauwena nu rikanibu kewo-wena. Ki pokere ragiragi kawaya ubumoi kwaenda gwede mosi baiyagisi wi ade umaniyoto dokodoko manako wi e bigabigai kwaiwogoi.

² Karako nau Poru yona yau nidiya-kani tey-ateyama ki wi naigida mena wainapumuri; Iyapana dai tagamu da wi gora pokaiya wi kwakwarepuga wakapamana ki nana, ko wi inako kwaiwagi ki ka Keriso wi nene badidi kwaewena ki wi mibai pa mena kororai siyamu. ³ Nau naiya nidibuwani ki nau karako kawareya wi ade nidiyakani yau kena; Wi gwedewau iyapana kwakware-puga wakapamana tagamu ki mibi-piyamu mu umunumaga wadamu ki ka wi gora oragai kuduba ki mete makeya makeya kwaiwogoi ko mo eba kamadu-muri. ⁴ Wi gwedewau notapiyamu da wi gora wiwirapamana makeya makeya kwaiwagamana ki pokaiya ka Mamana God wi iyapana bagi supasupai nidini, wi

inako notapiyamu ki ka wi Keriso mete eyakame-naigubu ki wi wiga meyamu puru. Mamanuga God deni mena wi wadinibu bagi ki wi tagarapiyamu manako yawata kwaiya kaiwagamu. ⁵ Ko Mamanuga God e eya Keyai ki kasiyara nu negebu ki pokaiya ka nu suma mena sumaigemei. E Keyai ki pokaiya ka Mamanuga God iyapana bagi supasupai nu nidiyana ki marai bauwagana ki nawanai nu idiwei. ⁶ Nu Keriso e naureya idiwei ki ka nu kwakwarepunuga wakamupu bo eba wakamupu ki ka eba gwedei mete kina. Ko gwede kawayu ka yau kena; Nota kwarikwarisi ki notai pokaiya ka nu sumanuga matarayagisi.

⁷ Naiya ka wi bagi kawayu kwaiga-mawa ko karako ka nima bauwena wi rabinaga kubabu wiranibu da wi yona mibai ki eba sumapiyamu ade makeya makeya eba kwaiwagamu? ⁸ Mamanuga God ubupu wi nene wagubu e eba ade baiyagisi wi wenagu temetemeniyoto, ko iyapana mosi bauwena wi inako wiranibu. ⁹ 'Bani eyaka mena kinokino-yagisi ki ka e sigirai ki kawayayagisi kayayagisi bani ki kuduba pasitamini kinokinotagisi gawarara.' ¹⁰ Iyapana nima wi bamagau bauwena notababa negebu ki iyapanai nau eba kataineya, ko e berokoi kwaewena ki denai ka Mamanuga God aita ewa uburoto e bita kweyoto. Nau yo wi ka Keriso e naureya mete eyakamenaigibi idiwei ki pokere nau wi nene pore eba wainapakani. Nau kataineya da nau badidi notapakani ki wi mete inako notapiyamu.

¹¹ Kowaniyoma, nau ubupena iyapana nu kwakwarepunuga wakapa-mana yonai tagamu

ragidai ki mu mete waretai gumpena ki ka mu nau eba girisinimpena pasusinimpena. Ade mu kwaetagamu ki kawareya nau mete inako kwaesuguibena ki ka nau Keriso ripa korosi naureya powena ki sisiyai dimasugakani ki pokaiya ka mu rabina-magaeba pupuwagubena. ¹² Iyapana notababa negeyamu ragidai ki nau nuwaneya mu badi muga kwakwarepu-maga wakapomono da meyomoto tetetete manako igimaga warapomoto.

¹³ Kowaniyoma, Mamanuga God wi winenibu da gwede mosi karako wi eba umaniyau dokodoko ki pokere wi wibo nuwagau badidi kwaiwagamana waina-piyamu ki wi kwaiwogoi. Ko gwede mosi wi eba umaniyau dokodoko ki notai wi eba uta maba wadumuri manako gwaiya wi midiga kwakwarepuga taininiyau ki niniyapiyoi. Wi inako eba kwaiwogoi ko nota kwarikwarisi ki notai mena pokaiya deni deni waita kasiwaraiwogoi idiwoi. ¹⁴ Gora kuduba ki dabai ka yau kena; ‘Wi wiga nene wainapiyamu ki maba wi kowaguma mu nene inako mete wainapiyoi.’ ¹⁵ Ko wi papa kamarai maba wi wiga deni deni wade sipasiparaiwagi bo meme wakawakaiwagi ki ka eba baganai. Wi wiga kwarisiwagi naigida mena notapiyoi popo were kwaiwogoi kwaenda wi wiga iyaga deni mena giripumuri pasumuri.

Nu Mamanuga God e Keyai ki kasiyarai pokaiya idiwomu

¹⁶ Nau suwagubuwani ki mibai ka yau kena; Mamanuga God e eya Keyai ki wi yabiriniyono ko

eba wi kwakware-puga taininiyau ki wi yabiriniy-ono. ¹⁷ Mamanuga God e Keyai notapiyau ka ebona ade wi wiga kwakwarepuga taininiyau ki notapiyamu ka ebona. Nota apeya ki wi rabinagau kande-tagamu ki pokere wi nuwagau badidi kwaiwagamana wainapiyamu ki wi eba kwaiwagamu. ¹⁸ Ko Mamanuga God e eya Keyai wi yabiriniyoto ki ka wi gora oragai ki kobaiya eba idiwoi.

¹⁹ Nu kwakwarepunuga nuwaiya taininiyau ki ka matarau; Ridi yo apunu taku maba igida yauda iwu bo didiwa asusu ukwapamu bo midimama berai ebo kwaetagamu bo iya supasupai ki tagararapiyamu bera berokoi mena kwaetagamu. ²⁰ Mu daisusu yo momorapa ade dai mete kina inako ki mu bamamugu buburitagamu simaga tepapiyamu. Mu pogina yo kairapu kwaetagamu bo iyara kasiwaratagamu bo yawiratagamu bo nuwarorotagamu bo mu nuwamaga pupuwagau mu rabinamugu berokoi mena waina-piyamu. Mu gwandagi notai mena notapiyamu ade deni deni kira kasiwaratagamu purupiyamu nuwarara tagarara mu mubo mubo idiwu. ²¹ Mu kowamuguma badidi wadumupu ki mu mete wadamana wainapiyamu. Mu awana suwakarai kubamu da mu yabara-maga babawagau ade poraga kawareya ka mu igida yauda asusu iwu. Mu bigi berai ebo ebo inako mena kwaetagamu ko nau naiya mena nidibuwani ki nau karako kawareya wi ade nidiyakani yau kena; Iyapana gwedewau inako kwae-togamu ki ka mu Mamanuga God e gari rabineya eba kaiwoto idiwono.

²² Ko Mamanuga God e Keyai nu rabinanugu mibai kirau ka yau kena; E kasiyarai pokaiya ka nu nota kwarikwarisigemei bo mamama wainapemei bo nuwabagi rabineya idiwei bo kwarisigemei diriwadiriwa eba kwaigemei bo nu kowanuguma mu nene wainapemei waitatamemei bo bagi mena kwaigemei bo nu badidi iwegemei ki nu eba kamedemei ko makeya mena kwaigemei, ²³ bo nu nubo kwarisigemei moyamoyakai idiwei bo ade nu rabinanuga pakarawagau naigida notapemei were kwaigemei. Nu bagi mena inako kwaigomu idiwomu ki ka gora mosi eba baiyagisi nu bodaniyoto. Ki pa mena.

²⁴ Iyapana gwedewau Keriso Iyesu e iyapanaiy-oma idiwu ki mu kwakware-pumaga nuwaiya tanitamiyawa poisiasiyai naiya wainapamawa ki mu karako deni mena Keriso e ripai korosi kawareya tainimupu poyo da ewa mo mu eba yabiritamini. ²⁵ Mamanuga God e Keyai nu iya negebu ki pokere karako ka e mena nu iyanuga yabiripono pokaiya idiwomu. ²⁶ Nu eba kawai gisipomu bo nuwaroroigomu bo nu kowanuguma mu rabinamaga yodomu pupu da mu rabinamaga berokoyagisi. Nu inako eba kwaigomu.

6

Bitu deni deni wade tekateka kasiwaraigomu idiwomu.

¹ Kowanuyoma, wi paunagau iyapana mosi paerepoto berokoi mo kwaeyagisi empumuri ki ka wi gwedewau sumaga ragiragiwena ragidai e giyansu mena wade supasupapumuri. Ko wi wiga

mete naigida mena kwayubaiwogoi kwaenda berokoi ki wi kerapugau mete yadini. ² Wi bita deni deni wade tekateka kasiwaraiwogoi idiwoi. Wi inako kwaiwogoi ki ka wi gora Keriso wagubu ki mibipiyamu.

³ Iyapana nima wainapiyau da e ka kawayaya ko e pa kawai gisipiyau ki ka e eya kerapu wadewadewagau. ⁴ Nu eyaka eyaka badidi maba kwaigemei ki nu nubo empamu. Nu bagi kwai-gibi ki ka nu badidi kwaigibi ki mena pokaiya mamama wainapomu. Nu notanuga eba yogono ke; ‘Nau waretani e kwaewena ka erida ko nau kwaesugubuwanani ka esida,’ bo ade yogono ke; ‘Nau kwae-sugubuwanani ka erida ko e kwaewena ka esida.’ Nu nota inako eba notapomu, ⁵ mibai ka nu badidi kwaigemei ki bitai ka nu nubo eyaka eyaka yadamu.

⁶ Iyapana gwedewau Mamanuga God e yonai wainapiyamu ragidai mu bamamugu gwedegwede bagi uburau ki ka mu gwedegwede ki dai tepomoto Mamanuga God e yonai kabuwatagamu ragidai tageni waitatamini.

⁷ Nu iyapana kaina mo Mamanuga God eba berapamu ki pokere wi wiga eba kerapu wadewadewogoi. Nima mo upiyagisi ki ka e gwede momai upu ki makeya yadini. ⁸ Iyapana nima e ebo kasiyarai pokaiya bo e ebo kwakwarepui tainipiyau ki pokaiya upiwagau ki ka e maurai ka e po yadini. Ko iyapana nima Mamanuga God e eya Keyai ki kasiyarai pokaiya upiwagau ki ka e maurai ka Mamanuga God Keyai e maramara ton-dana kaniyani ki iyai kweyoto yadini. ⁹ Ki pokere bagi mena kwaigomu ko eba wairoroigamu bo

ade nu midinuga togayagisi. Nu watanugu mena ragiragi kawayaya ubumomu upigomu ki ka mara ewa nu bamanugu ka maura baiyagisi.

¹⁰ Nu iyapana mu bamamugu bagi mena kwaigamana ki yawatai mo empamu bo kataigamu ki ka nu yawata ki eba tagarapamu ko garugaru mena iyapana ki waitatamamu bagi mu bamamugu kwaigamu. Ade nu sumanuga eyaka mena ragidai mu bamamugu ka nu kawayaya daganani esida mu waitatamomu.

Parau siyarai

¹¹ Karako ka nau naubo idanere oka kawakawaya yau tarakani ki wi empumuri. ¹² Iyapana wi bamagau bautagubu wi kwakwarepuga wakapamana ki nana ninekenekeniyamu ki ka mu muga simaga kawayawagana ade iyapana mu weremaga tagamana ki nana dayaya-tagamu mu midimaga pa matakawagau. Iyapana mu eba giritamana pasutamana ki kudeya ka mu Keriso ripa korosi naureya powena ki sisiyai eba tagamu. ¹³ Iyapana kwakwarepumaga waka-piyamu ragidai ki ka gora kuduba ki mu eba wiwirapiyamu ko mu karako wi kwakwarepuga wakapamana ki nana tagamu da mu muga simaga ki pokaiya kawayawagana manako mu ki pokaiya yabara kawakawaratagamana ki nana. ¹⁴ Ko nau Poru, nu Kaiwawonuga Iyesu Keriso e ripa korosi naureya powena ki mena pokaiya ka nau uburakani yabara kawakawarasugakani. Keriso ripa korosi naureya powena ki pokaiya ka waira yau notai nau bamaneya kewowena

ade nau notani waira yau iyai bameya ki deni mena mete kewowena. ¹⁵ Iyapana mo e kwakwarepui wakamupu bo eba wakamupu ki ka eba gwedei mete kina. Ko gwede kawayu ka yau kena; Nu wena waunai wenaigamu ki mena.

¹⁶ Iyapana gwedewau nota ki mena wadamu doko ragidai ki ka mu nuwabagi mena rabineya idiwono manako Mamanuga God uburono mu nuwanuwatamono tondono. Mu ka mibai Isiraero ragidai Mamanuga God nene.

¹⁷ Nau yonani siyarai suwagakani yau kena; Wi bita mo nau eba tegemuri. Iyapana nau susinimawa bita tegemawa ko ki bidarai ka karako nau naurineya tondau. Bidara ki pokaiya ka iyapana kataitagisi da nau ka mibai Iyesu e bigabigai kwaesugakani apunai.

¹⁸ Kowaniyoma, wi paerega ki denai bita wibo wadamana ko ki ka nu Kaiwawonuga Iyesu Keriso e rikapupu deni mena wi wadinibu bagi kewowena. E karako wi waitaniyoto da e wi nene kwaewena ki mibai wi naigida mena kataiwagi wetawetara. Ki mibai.

Nau yonani ika kewowena. Kaiwa kaiwa.

IYA YONAI
The New Testament in the Umanakaina Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Umanakaina long
Niugini

Copyright © 1999 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Umanakaina

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

92bb28a8-6181-5bd4-a67f-1906ab635008